

Milli Məclisin iclasında

Şəhid ailələri və müharibə veteranlarının vahid reyestri yaradılır

Aprelin 2-də Milli Məclisin növbəti plenar iclası keçirildi. Cari məsələlərin müzakirəsində komitə sədrləri Zəhid Oruc, Siyavuş Novruzov, deputatlar Mələhət İbrahimqızı, Fazil Mustafa, Ceyhun Məmmədov, Şahin Seyidzadə, Bəhrüz Məhərrəmov, Sədaqət Vəliyeva, Aydın Mirzəzadə və Aqil Abbas bir sıra məsələlərə münasibət bildirdilər, təkliflərini diqqətə çatdırdılar.

Gündəlikdəki məsələlərin müzakirəsi "Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkilinin (ombudsmanın) illik məruzəsi"nin dinlənilməsi ilə başladı. 2020-ci il üzrə illik məruzəni parlamentə təqdim edən ombudsman Səbinə Əliyeva öncə Vətən müharibəsində qazanılan tarixi qələbə münasibəti ilə müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev başda olmaqla qəhrəman ordumuza, bütün xalqımıza təbrik ünvanlayıb, şəhidlərimizin müqəddəs ruhu qarşısında baş əydiyini bildirdi, qazilərini zə şəfa dilədi.

Qeyd etdi ki, ölkədə ictimai-siyasi sabitliyin təmin olunması, ictimai nəzarətin və korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, dövlət orqanlarının fəaliyyətində səmərəliliyin artırılması məqsədilə idarəçilik sistemində təbiiq edilən yeniliklər aşkarlığın, şəffaflığın və qanunun aliliyinin təmin edilməsində, insan hüquqlarının etibarlı müdafiəsində özünü göstərəcəkdir.

Ombudsman bildirdi ki, yola saldıığımız ildə COVID-19 pandemiyası müəyyən çətinliklər yaratsa da, Azərbaycanda əhalinin həssas qruplarının dəstəklənməsinə yönəlməli proqram və layihələrin icrası davam etdirilib. Ölkə Prezidentinin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın göstərişlərinə əsasən, həyata keçirilən tədbirlər pandemiya şəraitinin iqtisadiyyata, sosial müdafiəyə, məşğulluğa, sahibkarlığa mənfi təsirlərinin azaldılmasında əhəmiyyətli rol oynayıb. Ombudsman təsisatı da pandemiyaya qarşı mübarizədə fəal iştirak edib.

Deputatların nəzərinə çatdırıldı ki, ombudsman 44 günlük Vətən müharibəsinin gedişində erməni təcavüzünə məruz qalmış bölgələrə mütəmadi səfərlər edib, dağıdılmış yaşayış evlərinə və infrastruktur obyektlərinə baxışlar keçirilib, həlak olmuş şəxslərin yaxınları ilə, yaralılar və zərərçəkənlərlə görüşüb, yaranmış problemlərin aradan qaldırılması məqsədilə yerli icra orqanları ilə məsləhətləşmələr aparıb. Həmçinin Ermənistan tərəfindən 2020-ci ilin iyul ayında və 27 sentyabrdan sonrakı dövrdə Azərbaycanın dinc əhalisinə qarşı törədilmiş vandalizm aktları və müharibə cinayətləri nəticəsində dəymiş zərərin beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində qiymətləndirilməsi və beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılması məqsədilə Tovuz, Naftalan, Tərtər, Gəncə və Bərdə şəhərlərinə faktaraşdırıcı missiyalar həyata keçirilib. Əsir düşmüş Azərbaycan hərbi qulluqçularına münasibətdə beynəlxalq hüquq normalarının və humanitar hüquq qaydalarının kobud şəkildə pozulması, onların işgəncələrə, alqaldıcı rəftara məruz qalmaları və digər faktlarla bağlı beynəlxalq təşkilatlara müraciətlər ünvanlanıb. Ötən il Azərbaycan ombudsmanı Ermənistan tərəfdiyi müharibə cinayətləri ilə bağlı 8 bəyanat və 7 hesabat hazırlayıb, videomüraciətlər də daxil olmaqla şikayət xarakterli 15 müraciət aidiyyəti beynəlxalq təşkilatlarla, müxtəlif ölkələrin ombudsmanlarına və milli insan hüquqları təsisatlarına, səfirliklərə, dini icma və konfessiyalara göndərilib.

İl ərzində ombudsmanın ünvanına daxil olan 27 min 500 müraciət qanun çərçivəsində təhlil edilib, aidiyyəti dövlət qurumları ilə əməkdaşlıq şəraitində araşdırılıb, pozulmuş hüquqların bərpasına yönəlməli tədbirlər görüldü, təkliflər verilib. Təsisatda fəaliyyətə başlayan 916 vahid Çağrı Mərkəzi, habelə "Facebook" və "Twitter" sosial şəbəkələrinin imkanlarından istifadə edilməsi vətəndaşların müraciət etmək hüququnun xüsusilə pandemiya dövründə səmərəli təminatına şərait yaradıb.

Ombudsman təsisatının ötənildəki fəaliyyəti barədə parlamentə ətraflı məlumat verən Səbinə Əliyeva bir sıra təkliflərini də deputatların diqqətinə çatdırdı.

Məruzə dinlənildikdən sonra Milli Məclisin İnsan Hüquqları komitəsinin sədri Zəhid Oruc ombudsmanın illik məruzəsinə münasibət bildirdi, təkliflərini nəzərə çatdırdı. Sonra müzakirələr başladı. Milli Məclis sədrinin birinci müavini, Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli, komitə sədrləri Hicran Hüseynova, Qənirə Paşayeva, deputatlar Əli Məsimli, Fazil Mustafa, Etibar Əliyev, Tahir Kərimli, Sahib Əliyev, Erkin Qədirli, Aqiyə Naxçıvanlı, Könül Nurullayeva illik məruzəni və ombudsmanın 2020-ci ildə gördüyü işləri müsbət dəyərləndirdilər. İnsan hüquqları üzrə müvəkkilin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə bəzi irad və təkliflər də nəzərə çatdırıldı.

Ombudsman Səbinə Əliyeva deputatları maraqlandıran sualları cavablandırdıqdan sonra məsələ səsə qoyuldu və İnsan Hüquqları üzrə müvəkkilin 2020-ci ilə dair illik məruzəsi nəzərə alındı.

Fasilədən sonra plenar iclas işini davam etdirdi. "Azərbaycan Respublikası hökuməti ilə Pakistan İslam Respublikası hökuməti arasında fəvqəladə halların nəticələrinin qarşısının alınması, məhdudlaşdırılması və azaldılması sahəsində əməkdaşlıq haqqında" Sazişin təsdiq edilməsinə dair qanun layihəsini təqdim edən Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Ziyafət Əsgərov ölkələrimiz arasındakı qardaşlıq, dostluq münasibətlərindən danışdı. Qeyd etdi ki, bu sənəd Azərbaycan dövlətinin milli maraqlarına cavab verir.

Fikir mübadiləsində Azərbaycan-Pakistan münasibətlərinə toxunan Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova bildirdi ki, Vətən müharibəsi günlərində Pakistan parlamentinin spikeri ilə iki dəfə telefon danışığı olub və dəstəyə görə Azərbaycan parlamentinin adından təşəkkürünü çatdırdı. Qarşılıqlı səfərlər əlaqədə sədr qeyd edib ki, bu yaxınlarda Pakistanda iqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Parlament Assambleyasının iclası olmalı idi. Həmin iclasa biz də dəvətli idik. Azərbaycan parlamenti böyük bir nümayəndə heyəti ilə həmin tədbirdə təmsil olunacaqdı, rəsmi səfər də o çərçivədə baş tutacaqdı. Lakin pandemiya səbə-

bindən bu iclas təxirə düşdü. Pandemiya bitəndən sonra ilk səfər edəcəyimiz ölkələrdən biri Pakistandır. Qarşılıqlı səfərlərimiz olacaq. Bizim dəvətimiz də onlara çatdırılıb.

Müzakirədə çıxış edən komitə sədrləri Siyavuş Novruzov, Qənirə Paşayeva, deputatlar Sevinc Fətəliyeva, Fəzail Ağamalı Pakistanın hər zaman ölkəmizin yanında olduğunu, Birinci və İkinci Qarabağ müharibələri dövründə birmənalı olaraq Azərbaycanı dəstəklədiyini vurğuladılar, dostluq və əməkdaşlıq əlaqələrinin daha da inkişaf etməsi üçün qarşılıqlı səfərlərin vacibliyini qeyd etdilər.

Səsvərmə zamanı saziş təsdiq olundu.

Sonra üçüncü oxunuşda müzakirəyə çıxarılmış 3 qanun layihəsinə baxıldı. Layihələr barədə Əmək və sosial siyasət komitəsinin üzvü Vüqar Bayramov, Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü Kamal Cəfərov və İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkişili məlumat verdilər.

Milli Məclis "Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında", "Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında", həmçinin "Elektroenergetika haqqında", "Qaz təchizatı haqqında", "Su təchizatı və tullantı suları haqqında", "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların tənzimlənməsi və sahibkarların maraqlarının müdafiəsi haqqında" və "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların dayandırılması haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələrini üçüncü oxunuşlarda qəbul etdi.

Plenar iclasda "Məhkəmə-Hüquq Şurası haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə məsələni Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü Nizami Səfərov şərh etdi. Bildirdi ki, Azərbaycan Prezidentinin qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında parlamentə təqdim etdiyi bu layihədə qanunun 8.2-ci maddəsində Məhkəmə-Hüquq Şurası üzvlərinin səlahiyyətlərinin yerinə yetirilməsi ilə bağlı təmsilçilik xərclərinin ödənilməsi üçün Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi hakimlərinin əmək haqlarının 25 faizi məbləğində aylıq pul təminatı nəzərdə tutulur. Təqdim edilmiş layihəyə əsasən, "əmək haqqı" sözlərinin "vəzifə maaşı" sözləri ilə əvəz edilməsi təklif olunur.

Qanun layihəsi qəbul edildi.

"Əqli mülkiyyət hüquqlarının təminatı və piratçılığa qarşı mübarizə haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini parlamentə Milli Məclis sədrinin birinci müavini, Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli təqdim etdi. Bildirdi ki, xeyli müddətdir ölkəmizdə bir sıra dövlət orqanları publik hüquqi şəxs kimi fəaliyyət göstərir. Əqli mülkiyyət sahəsində bu fəaliyyəti Əqli Mülkiyyət Agentliyi həyata keçirir. Nazirlər Kabinetinin 2020-ci ildə qəbul etdiyi qərara əsasən, publik hüquqi şəxslər xəzinə hesabı ilə yanaşı, həm də xüsusi hesab açmalıdırlər. Çünki onlar bir sıra hallarda ssuda toplayırlar və digər fəaliyyətlər həyata keçirirlər. Buna görə də "Əqli mülkiyyət hüquqlarının təminatı və piratçılığa qarşı mübarizə haqqında" qanunda "xəzinə hesabı" ifadəsi "hesabı" sözü ilə əvəz edilir.

Qanun layihəsi qəbul edildi. Gündəlikdəki "İcra haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi iclasda ikinci oxunuşun proseduru qaydalarına uyğun müzakirə olundu. Deputatlar uyğunlaşdırma xarakteri daşıyan bu qanun layihəsini ikinci oxunuşda qəbul etdilər.

Plenar iclasın müzakirəsinə çıxarılmış növbəti 5 məsələ birinci oxunuşda təqdim olunmuş qanun layihələri idi.

İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsinin şərh edən (birinci oxunuş) Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü Kamal Cəfərov qeyd etdi ki, kənd təsərrüfatı sahəsində subsidiyaların verilməsində korrupsiyanın qarşısının alınması və dövlət dəstəyinin əlçatanlığının təmin edilməsi məqsədilə ölkəmizdə "Elektron kənd təsərrüfatı" informasiya sistemi yaradılıb. Məcəlləyə əlavə olunan yeni maddə də həmin məqsədə xidmət edir.

Qanun layihəsi birinci oxunuşda təsdiq edildi.

Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova bildirdi ki, gündəlikdəki növbəti iki məsələ - "Şəhid adının əbədiləşdirilməsi və şəhid ailələrinə edilən güzəştlər haqqında" və "Veteranlar haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələri parlamentə bir zərfdə daxil olub və mahiyyətcə yaxın olan qanun layihələridir.

Qanun layihələri barədə Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədr müavini Mələhət İbrahimqızı ətraflı məlumat verərək dedi ki, dövlətimizin həyata keçirdiyi sosial siyasətin təməlinə Azərbaycan Prezidentinin qarşıya qoyduğu əsas vəzifələrdən biri kimi şəhid ailələrinə və qazilərə göstərilən dövlət qayğısı durur. Bu gün biz bu qayğının hər an şahidi oluruq. Adıçəkilən qanunlara təklif olunan dəyişikliklər də zamanın tələbindən irəli gəlir və qeyd olunan siyasətin məntiqi davamıdır. Belə ki, işğaldan azad edilmiş Azərbaycan ərazilərində sosial-iqtisadi, humanitar, təşkilati və digər təxirəsalınmaz məsələlərin həlli, həmçinin bu sahədə fəaliyyətin əlaqələndirilməsi məqsədilə "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərində məsələlərin mərkəzləşdirilmiş qaydada həlli ilə bağlı Əlaqələndirmə Qərargahının yaradılması haqqında" 24 noyabr 2020-ci il tarixli Pre-

zident Sərəncamına uyğun olaraq yaradılmış işçi qrupunun müvafiq qərarına əsasən, şəhidlər, şəhidlərin ailə üzvləri, müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslər və müharibə veteranları barədə vahid informasiya bazasının yaradılması nəzərdə tutulur.

Şəhid və şəhid ailəsi statusu almış şəxslərin reyestrinin hazırlanmasında əsas məqsəd hazırkı tarixədək verilmiş və bundan sonra veriləcək statuslar əsasında şəhidlər, şəhid ailə üzvləri barədə vahid informasiya bazasının yaradılması, müvafiq məlumatların toplanılması, saxlanması və axtarışının avtomatlaşdırılmasının təmin edilməsidir. Reyestrin təşkili gələcəkdə status verilmiş şəxslərin dövlət orqanlarına müraciətləri zamanı statuslarının onlayn rejimdə müəyyənləşdirilməsi, habelə sosial təminat hüquqlarına proaktiv qaydada baxılması imkanları yaradacaq.

"Veteranlar haqqında" qanuna təklif olunan dəyişiklik də müharibə veteranlarının vahid informasiya bazasının yaratmaq məqsədilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) elektron informasiya sistemində müharibə veteranlarının reyestrini elektron formada aparmasını nəzərdə tutur.

Müzakirə zamanı komitə sədri Siyavuş Novruzov, deputatlar Tahir Kərimli, Sahib Əliyev, Aydın Hüseynov, Nigar Arpadarai, Əli Məsimli, Fəzail Ağamalı, Elnur Allahverdiyev, Aqil Abbas hər iki qanun layihəsinə müsbət münasibət bildirdilər. Qanun layihələri ayrı-ayrılıqda səsə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul edildi.

Gündəlikdəki sonuncu iki məsələni də təqdim edən Mələhət İbrahimqızı mahiyyətcə yaxın olan "Dövlət sosial sığorta sistemində fərdi uçot haqqında" və Əmək Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihələrini birinci oxunuşda şərh etdi. Bildirdi ki, ölkəmizdə sosial sahədə aparılan islahatlar nəticəsində sosial sığorta, fərdi uçot və pensiya təminatı sahəsindəki funksiyaların bir-birini tamamladığı vahid dövlət pensiya təminatı sistemi formalaşdırılıb. Həmin sistem fəaliyyəti müasir tələblər səviyyəsində təşkil olunmuş, o cümlədən hər bir sığortalanana fərdi şəxsi hesab açılaraq ödənilən məcburi dövlət sosial sığorta haqlarının bu hesablarda fərdi uçotunun aparılması, vətəndaşların pensiya hüquqlarının dəyər ifadəsində həmin uçotun məlumatları əsasında müəyyənləşdirilməsi mexanizmi yaradılıb. Bu sahədə islahatların davamı olaraq fərdi uçot sistemində qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi və sadələşdirilməsi, eləcə də müasir dövrdə öz aktuallığını itirmiş müddələrin qanunvericilikdən çıxarılması zərurəti yaranıb.

Bildirilib ki, "Dövlət sosial sığorta sistemində fərdi uçot haqqında" qanunun bəzi maddələrində dəyişiklik edilməsi Əmək Məcəlləsində də müvafiq dəyişikliklərin edilməsi zərurətini yaradır. Vətəndaşların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədilə hazırlanmış dəyişiklik fərdi uçot sistemindəki müvafiq məlumatların çevik əldə edilməsini və əlavə xərclərin azaldılmasını nəzərdə tutur.

Müzakirədə deputatlar Eldar Quliyev və Etibar Əliyev rəy və təkliflərini bildirdilər. Qanun layihələri ayrı-ayrılıqda səsə qoyuldu və birinci oxunuşda qəbul edildi.

Rəşad CƏFƏRLİ,
Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"